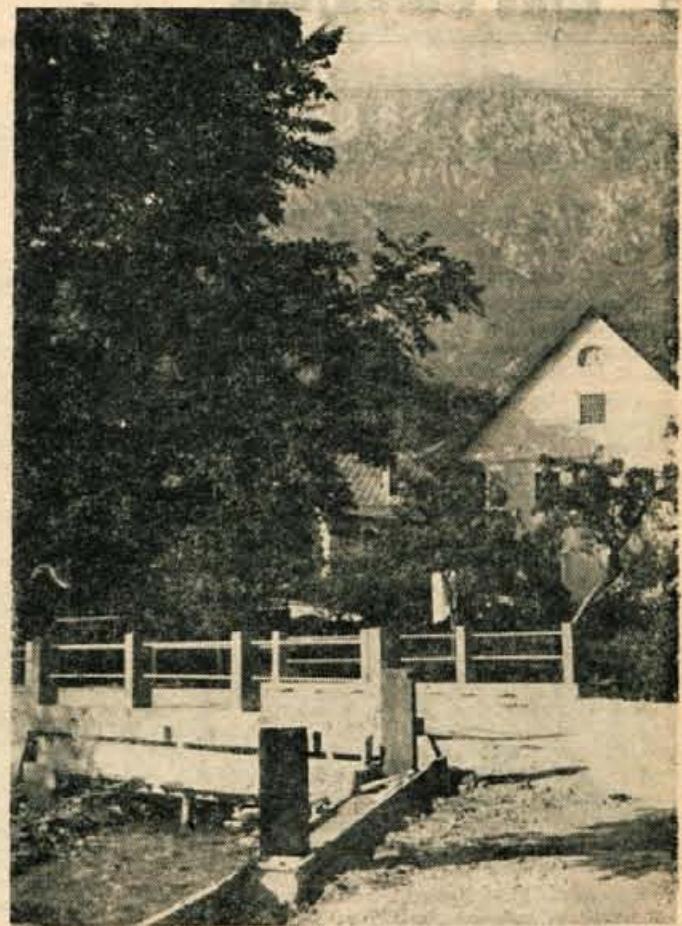

Iz vsebine:

- ZUNANJE - POLITIČNI KOMENTAR — Trinajstič — str. 2
- ALI NAM BO KOLORADSKI HROŠČ RES UNIČIL KROM-PIRJEVE NASADE? — str. 3

- TURISTIČNE CVETKE S ŠKOFJELOŠKIH POLJAN — str. 3
- OBVEŠČEVALEC — PAPERKI Z GORENJSKE — NESREČE — TRŽNI PREGLED — str. 4
- PROBLEMI POMOŽNEGA SOLSTVA NA GORENJSKEM Doklej bomo odlašali? — str. 5
- NAČRTI JESENISKEGA GLEDALIŠČA Otvoritev z nadaljevanjem — str. 5
- PRED OBČINAMI ZBORI PROSVETNIH DRUSTEV Nikar po starem — str. 5
- MED ŠPORTNIMI VESTMI NA 6. STRANI: Velik uspeh kranjskih plavalcev v Splitu
- ZA NAJMLAJSE Mlada rast — str. 6
- Z OBISKOV PRI NEKATERIH NAPREDNIH ZADRŽNIKIH PRED VOLITVAMI ZADRŽNIH SVETOV Napredka ne bo brez sodelovanja — str. 7

Slikovita je vasica Bašelj pod Storžičem. Vaščani so letos čez potok, ki teče skozi vas, zgradili nov most

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XI, ST. 72 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 19. SEPTEMBRA 1958

ODKUP

Pred razpravo o problemih tarifne politike v kranjskem okraju
Tarifna politika še ni vsklajena s smernicami družbenega plana

Povečanje povprečnega števila zaposlenih za 5,7%, števila opravljenih ur pa le za 3% — Manj dela po učinku

Letos se povsem upravičeno veliko govorji o odkupu. Previ zato, ker je letošnja sadna letina zelo dobra, drugič pa zato, ker — kakor kažejo prvi rezultati na trgu — naša odkupna podjetja na odkupovanje niso nič kaj dobro pripravljena in večkrat v svojih prizadevanjih napačno usmerjena.

Na Gorenjskem bo po podatkih, ki smo jih dobili na Trgovinskih zbornicah, letos samo pri jubilejih približno 600 ton tržnih presežkov. V vsej Sloveniji se ta številka povzpne na 15.000 ton — na približno tolikšno količino, kolikor je bilo preteklo leto vseh jabolk skupaj.

Vprašanje je torej, kako vnoviti in sploh s pridom uporabiti vse ta ogromen pridelek?

Naučnikovitejša in hkrati najpreprostejša rešitev bi bila: znižati cene! Toda kot v posmeh ugotovitvam o izrednem pridelku, žedan po naših trgovinah cene jabolk nihajo od 20 do 25 dinarjev. Hkrati ko beremo v časopisu, da odkupujejo na Štajerskem obrana jaboka od 8 do 9 dinarjev za kilogram, je odkupna cena naših gospodarov še vedno med 15 in 18 dinarji. Zakaj take razlike? Mar res samo zato, ker bi jih s Štajerskega zaradi prevoznih stroškov ne bi mogli dobiti cenej! Naloge trgovske mreže bi bila posredovati pridelek čim ceneje na trg. Če, denimo, Štajerski kmet prodaja lepa zgodnjina jaboka po 8 dinarjev za kilogram in jih mora še ponujati, — ker pa jih ponuja, kaže, da se mu jih splača prodati po tej ceni — zakaj potem pri naši naslednji teoriji, da se jabolk pod 15 dinarji za kilogram ne splača prodajati.

Celo več! Na Trgovinskih zbornicah v Kranju smo zvezeli, da je odkupna cena industrijskih (torej pobranih!) jabolk 6 dinarjev za kilogram. Mar to ni v primerjavi z zgornjimi podatki pretirana cena!

Ce bi se odkupne cene le nekoč poenotile, hkrati pa bi se odpravili vsi nepotrebni posredovalci, bi potrošnik menda vendarle lahko dobil jaboka po zmernejši ceni — s tem pa bi bil tudi že vsaj v glavnem rešen problem tržnih viškov, ki sedaj prenemščim odkupovalcem, ki se trudijo, da bi iztisnili iz sedanjega položaja čim več koristi zase in za proizvajalca, delajo sive lase. — ik

Nov način delitve dohodka v gospodarskih organizacijah odpravlja pojem plač in s tem še zadnji element mezdnega dela v podjetjih. Delavec, ki opravlja v kolektivu funkcijo proizvajalca in upravljalca, ne dobiva za svoje delo plače, marveč del čistega dohodka, ki ga ustvari gospodarska organizacija v določenem obdobju. Čim večje je prizadevanje posameznih članov kolektiva, tem večji je tudi čist del dohodka in tem večje so tudi možnosti za boljše nagrajevanje.

Z novim načinom delitve dohodka se družbenaa odgovornost samoupravnih organov v podjetjih močno poveča. Delavski svetji so dolžni gospodariti s sredstvi, s katerimi po zakonu razpolagajo, po načelu skrbnosti dobrega gospodarja. Hkrati s tem pa narašča tudi vloga organov oblasti, pred-

vsem občinskih in okrajinl zborov proizvajalcev, ki nadzirajo poslovanje gospodarskih organizacij. Zlasti na področju tarifne politike je ta nadzor zelo važen, da se zagotovi čim bolj enoten način izplačevanja osebnih dohodkov. O tarifnih problemih so v letošnjem letu že razpravljali zbori proizvajalcev jesenske, kranjske, radovljiske, loške in žirovinske občine. O tem je razpravljal na 7. redni seji v maju tudi okrajni zbor proizvajalcev. V torek, 23. septembra pa bosta o tem razpravljala oba zborova Okrajnega ljudskega odbora Kranj.

Osnova za razpravo bo poročilo Sveta za delo pri OLO o problemih tarifne politike v gospodarskih organizacijah na Gorenjskem v prvem polletju 1958. leta. Izgradiva je razvidno, da gospodarske organizacije v prvem polletju

letošnjega leta še niso vskladile svoje tarifne politike z osnovnimi smernicami okrajnega in občinskih družbenih planov. Mnogi se sicer izgovarjajo, da so bile prepozno objavljene osnove za (Nadaljevanje na 3. strani)

Turizem v gornjesavske dolini razočaral

Za 30% prenizek promet — Privatna iniciativa na pohodu

USPEH TURISTIČNE SEZONE — ZADOSTNO

V osmih mesecih letos je znatal celotni promet hotelskih, gostinskih in turističnih uslug, brez planinskih postojank, v gornjesavske dolini okrog 84 milijonov dinarjev. To utegne biti nekako obseg lanskoletnega prometa. Kakor predvidevajo, letnega plana ne bodo dosegli. Letne sezone je namreč konec, zimska pa se bo začela še januarja, morda mesec prej, če bodo snežne razmere ugodne. Realizacija je zlasti nizka v hotelu Razor, ki izkazuje za prvo polletje 253 tisoč dinarjev izgube. Po nekaterih podatkih pa je postal podjetje konec avgusta aktivno. Z ozirom na ugodno turistično sezono in obiskov gostov socialnega zavarovanja tudi v izversenzonskih mesecih, je doseženi promet vsaj za 30% prenizek.

Gostilna so imela v tej sezoni 24.626 nočnin, od tega odpade 3688 nočnin na tuje državljane. Od nočnin domačih gostov pa opade še vedno 45% na goste socialnega zavarovanja. Izkorisčanje zmogljivosti prenocišč je torej še zelo slabo. Lahko bi to izboljšali s skrbno organizacijo in boljšo reklamno službo. Pri tem ne bi bilo treba nobenih večjih investicij za nove hotele, le obstoječe kapacitete bi bilo treba urediti in sodobnejši opremiti.

POSTREŽBA — NEZADOSTNO!

Hoteli zaposlujejo skupno 13 uslužencev in 45 delavcev. Kva-

lifikacijska struktura osebj je skoraj neustrezena. Med njimi niti enega visokokvalificiranega gostinka, 18% je kvalificiranih, ostali so pol ali pa nekvalificirani. Torej že struktura kadra ne zagotavlja solidne postrežbe. Le-ta je zelo površna in malomarna. To se odraža tudi v slabih hrani, brez zadostne izbire itd. Slaba postrežba odvraca še tako zveste goste.

Turistično društvo, zlasti pa politične organizacije, bodo morale temeljito razčistiti nekatera vprašanja.

Tudi prebivalci gornjesavske doline ne kažejo posebnega zanimanja za turizem. Mnogi so redno zaposleni v Zelezarni ali drugod, kmetom so se povečali dohodki; zato ne čutijo potrebe, da bi se intenzivneje pečali s turizmom.

Položaj postaja bolj in bolj poreč in če ga ne bodo začeli reševati z večjim prizadevanjem, se utegne spremeniti v politični problem. Na seji so sklenili, da bodo sklicali plenum Občinskega odbora SZDL, ki bo obravnaval te probleme, prav tako pa je zanje odgovorna organizacija ZK v Kranjski gori. V prihodnje naj bi temu vprašanju posvetili več pozornosti tudi Občinski ljudski odbor.

REŠEVANJE TURIZMA — S PRIVATNIKI

Da bi ublažili pomanjkanje prenocišč, so lani določili precej sredstev za opremo privatnih turističnih sob. Občali pa so pred (Nadaljevanje na 3. strani)

POLJAKI SO ŽE V KRUJU

Tekmovalci za sobotne in nedeljske speedway dirke v Kranju se že zbirajo. Medtem ko so Poljaki v Kranju že od pondeljka, pričakuje prireditelj, da bodo tekmovalci iz Nemčije, Avstrije in Finske prišli v Kranj danes. Določeni so tudi že tekmovalci, ki bodo zastopali Jugoslavijo, in sicer: Klemenčič, Regvart, Mrak in Kranjčan Jama. Prav tako pa sta bila za rezervi predvidena še dva Kranjčana, žal pa se je Pivk na treningu v sredo huje ponesrečil in ga v soboto in nedeljo vsekakor ne bomo mogli videti na dirkalnišči stezi. Kdo bo zamenjal Pivka še ni znano.

Na sliki: Na stadionu »Mladost« so predstavniki Poljske v sredo že trenirali

**V Goričah gradijo
nov strojni
in gasilski dom**

Kmetijska zadruga in Prostovoljno gasilsko društvo v Goričah gradila moderni strojni in gasilski dom, v katerem bodo tudi stanovanja za uslužbence. Predvidevajo, da ga bodo otvorili za prihodnji občinski praznik. Do zdaj so ga gradili sami, precej s prostovoljnimi delom zadružnikov, ki so podarili približno 120 kubičnih metrov lesa. V njem bodo prostori za skladišča, garaže za stroje in prostor za kompletno gasilsko opremo. Kranjska občina jim je zdaj obljubila nekaj sredstev, s katerimi misijo stavbo povišati in urediti v njej še stanovanja za učitelje.

Kmetijska zadruga v Goričah se bo s 1. oktobrom združila s trstensko. Občna zborna obeh zadrug sta o tem že razpravljala.

Zadružniki te združene zadruge bodo letos pogodbeno pridelovali na 4 ha visokodonosne italijanske sorte pšenice. Krompir pri njih ne uspeva.

Volilno komisijo za volitve v zadružni svet imajo že sestavljen. Na skupni seji obeh zadrug so želeli razpravljati o predlogu za zadružni svet, v katerega bo prišlo tudi nekaj mladincev. Natančneje se bodo pomenili o volitvah in združitvi na skupnem občnem zboru, ki bo 19. oktobra.

3-

TARIFNA POLITIKA

še ni vsklajena s smernicami družbenega plana

(Nadaljevanje s 1. strani) obračun dohodka in da je to vzrok pomanjkljivosti v nagrajevanju. Ti izgovori seveda ne morejo biti nobeno opravičilo.

Za izračun minimalnega osebnega dohodka, ki tvori najvažnejši element za obračun dohodka med družbo in posameznimi podjetji, je Tajništvo za delo pri OLO Kranj pripravilo več seminarjev za gospodarske organizacije. Kljub temu pa je v prvem polletju vložilo pri upravnih organih občinskih ljudskih odborov dokumentacijo za potrditev minimalnih osebnih dohodkov samo 67 % gospodarskih organizacij. Ze tu se vidi določena malomarnost.

V prvem polletju letosnjega leta se je število zaposlenih v gospodarskih organizacijah v okraju povečalo za 5,7 %, medtem ko se je število proizvedenih pridelovnih ur povečalo le za 3 %. To pomeni, da je bilo precej novih delavcev razvrščenih na pretežno režijska dela. Ob takem načinu zaposlovanja je seveda odveč govoriti o povečanju produktivnosti. Število nadur se je na splošno zmanjšalo, in sicer za 21 % v primerjavi s prvim polletjem preteklega leta. Zaradi pretežno kadrovskih problemov pa se je v 16 industrijskih podjetjih število nadur povečalo. Najvišji odstotek nadur je napravila črna metalurgija, in to 7,4 % vseh opravljenih ur, najmanjši pa tekstilna industrija 0,9 %.

Cepav je delo po učinku najboljša vzpodbuda za povečanje

delovne storilnosti, se je število opravljenih ur po učinku v industriji v prvem polletju letosnjega leta zmanjšalo za 0,05 % v gozdarstvu pa kar za 20 %. Zmanjšanje dela po učinku v industrijskih podjetjih sicer res ni veliko, vendar je kljub temu zaskrbljujoče, saj bi se moral odstotek po učinku opravljenih ur v letosnjem letu dvigniti. Najvišji odstotek opravljenih ur po učinku je doseglj črna metalurgija, in sicer 75,6 %, najnižji pa kemična industrija s 14,9 %.

Prekoračevanje norm je v industriji narastlo za 4,9 % napram lanškemu letu. Posebno v nekaterih industrijskih podjetjih so norme visoke presegli, tako da so delavski sveti poniekod morali že v maju in juniju napraviti nekatere popravke. Industrija gradbenega materiala je v povprečju največ presegla norme, in sicer kar za 42,9 odstotkov, najmanj pa so presegla norme podjetja železniškega prometa s 4,6 %.

Najvišji povprečno dosegeli osebni dohodek, vključno s prenimo in delom osebnega dohodka

nad tarifnimi pravilniki, je bil dosegan v projektiranju, in sicer 19.573 dinarjev, najnižji pa v lesni industriji, kjer so povprečno izplačali vsakemu zaposlenemu 12 tisoč 234 dinarjev na mesec. Osebni dohodki so se v gospodarskih organizacijah v prvem polletju letos povečali povprečno za 4 %.

Prekomerno povečanje števila zaposlenih, ob istočasnom opadanju dela po učinku, povečano prekoračevanje norm itd. — vse to kaže, da se gospodarske organizacije niso preveč potrudile, da bi vzpodbujale delavce k povečani storilnosti. Samo z naraščanjem delovne storilnosti pa je mogoče realno zagotoviti boljše prejemke zaposlenim.

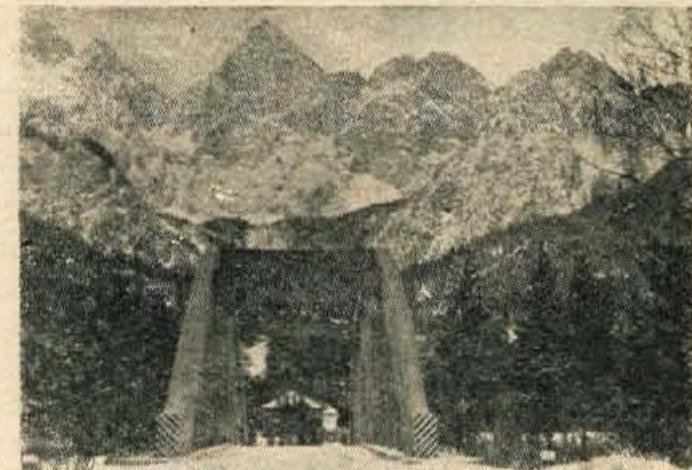
V drugem polletju bo treba te napake odločno preprečiti in odpraviti. Zato bodo torkovo zasedanje Okrajnega ljudskega odbora zelo pomembno. Občinski ljudski odbori, sveti za delo in pa delavski sveti gospodarskih organizacij pa bodo morali zagotoviti, da bodo smernice, sprejetje na tem zasedaju, tudi uresničene.

-ik

Turizem v gornjesavski dolini razočaral

(Nadaljevanje s 1. strani) vprašanjem: kako in koliko so bila ta sredstva resnično uporabljeni v te namene? V mnogih pri-

odkrili precej privatnih pobud, ki bi utegnile občutno zavreti razvoj socialističnega sektorja gostinstva. Nekateri ljudje iz Turistič-

MARTULJKOVA SKUPINA

merih privatne sobe še daleč ne ustreza zahtevam turizma. Čeprav je bil ta ukrep pozitiven, je vendarle imel tudi slabo stran. Krediti za opremo sob bo treba v prihodnje dati po temeljitejši presoji. V nekaterih primerih so

nekatere gostinske uslužbenci pod kranko raznih organizacij in društv pripravljajo pot privatenemu sektorju in so v njem sami močno zaposleni. Če tega ne bi zapazili, bi v Kranjski gori kmalu zrasli novi zasebni hoteli. Teh teženj je vsekakor več, kot tistih za skupno reševanje problemov v obči kon-

rist. Nič čudnega torej, če so na danšnji seji ponovno ugotovili, da ljudje, ki so bili zadolženi izvajati program, ki ga je pripravila Gorenjska turistična podzveza, niso nicesar napravili. Program obsega 36 strani in obravnava skoraj vsak objekt. Občina pa je imela preveč opravkov z jesenjskimi problemi in s svojim kadrom. Reševanje turizma je torej obstalo na začetku. Ostalo je pri besedičnju in ugotavljanju nepravilnosti, zato tudi uspehi niso mogli biti boljši.

beležka

NERAZVESELJIVA STATISTIKA

Pred dnevi je Okrožno gospodarsko sodišče v Splitu kazovalo z 500.000 dinarij globe gradbeno podjetje »Konstruktore«, ker je to premalo skrbelo za tehnično zaščito pri delu. V obrazložitvi k sodbi je rečeno, da naj bi bila ta kazena opomin vsem tistim podjetjem, ki lahkomiselnov obravnavajo tehnično zaščito delavcev pri delu.

Ta opomin nedvomno velja tudi za podjetja na Gorenjskem. Po statistiki, ki jo je pripravil okrajni inšpektorat za delo, število nešreč namreč iz leta v leto narašča.

O nezadostni zaščiti delavcev v gradbeništvu smo pred kratkim že pisali. Naj sedaj samo povzamemo nekaj števil o nešrečah v prvem polletju letosnjega leta. V tem obdobju sta se primerni dve smrtni nezgodki, in sicer ena na Jesenicah, druga pa pri Gozdnem gospodarstvu na Bledu. Razen tega je bilo v gospodarskih organizacijah v okraju registriranih še nadaljnji 2.579 lažjih ali težjih nezgod. Zaradi nezgod je bilo izgubljenih skupaj 44.955 delovnih dni. V primerjavi s prvim polletjem lanskega leta je število nešreč narašlo za 363, število izgubljenih delovnih dni pa za 8.963.

Kolikšno gospodarsko škodo predstavljajo te številke, ni treba posebej poudarjati. Prav bi bilo, da bi v prihodnje inšpekcije dela že ostreje nastopala proti vsakomur, ki ne bi upošteval osnovnih predpisov za higienisko in tehnično zaščito pri delu.

-ik

V Cerkljah bodo kupili kombajn

Letos je dobra letina, celo izredna, pravijo nekateri. Vsega je dovolj: krmo za živilo, sadja, žita, krompirja, plevela po njivah, da, tudi koloradskega hrošča. Tudi zanj je bila letosnja letina »izredna«. Izredna namreč v tem smislu, da se je hrošč zapolidil kot še nikoli tega. Povsed jih srečujejo tudi, ko kmetje pospravljajo krompir. Na betonski cesti pri Polici sem jih pred dnevi na razdalji kakih 200 metrov naštel preko sto. Sprva sem srečal enega, dva, počudil sem jih, potem jih je bilo vedno več. Veliko je bilo mrtvih. Povozili so jih avtomobili. Z bližnjih njiv, kjer so orali krompir, pa so prihajali vedno novi. Kar zgrozil sem se! Če bi jih pred petimi, šestimi leti videl toliko, bi si mislil: »Adijo krompir!« In to upravičeno. Vsi se verjetno še spomnijo, koliko strahu je bilo med našimi ljudmi, ko so se pojavili na naših krompiščih prvi koloraderji. Dan za dnem so otroci iz šol preisko-

vali krompirjeve nasade in če so odkrili hrošča, je bilo to zanje odkritje in pol. Po vaseh so bile organizirane posebne brigade, ki so vsako nedeljo dopoldne stikale po njivah in včasih načolovile pravec zbirko najrazličnejših »kebrov«, samo koloradskega hrošča ne. Potem pa se je začelo. Dobro se še spominjam, kakšno razburjenje je bilo v vasi, ko smo dobili prvega hrošča. Tri dni smo ga nosili v skatki za vžigalice in nihče ni hotel verjeti, da je ta črno-progusta žuželka zmožna uničiti krompirjeve nasade. Ko pa smo leto dni za tem dobili na neki njivi namesto kometega krompirjevega grma sama rebara in na njih vse polno rdečih ličink, so kmetje začeli razmisljati o skropljaju. Skropljajenje pa je napovedovalo počasnejše kot širjenje koloraderja. Ličink in hroščev je bilo vse več in ljudje so se nanje že kar navadili. Nič več niso vzbujali posebne pozornosti. Skropljajenje in zapraševanje krompišč je

sicer sčasoma postalo obvezno, vedno pa so se v zadružnah našli kakšni izgovori, ker niso bili vsi nasadi poškropljeni. Ali ni bilo skropljinc ali skropila, včasih ne ljudi in, jasno, tudi časa ne! Posledice takega neodgovornega in nedoslednega zatiranja pa so naše kmetje letos, ko so celo na cestah in železniških tračnicah imeli priliko opazovali rumeno - črno hroščke, začele resnejše skrbeli. Prepovedane so vse pošiljke krompirja, za katere okrajni kontrolorji ne ugotovijo, da niso okužene. Kmetje pa so zaskrbljeni. Ali je res krompirju na Gorenjskem odzvnilo poldne? Ali res ne bo šlo drugače, kot za nekaj let prenehati s sajenjem krompirja?

3-ler

Turistične cvetke s škofjeloških poljan

Čas dopustov je v glavnem za nami, za nami pa je tudi mrtva sezona!

Tako beremo v članku »Slaba turistična sezona«, ki ga je priobdel »Glas Gorenjske« prejšnji teden.

In kdo je kriv temu? Mar je zares samo škofjeloška občina pošljala skrbeti za razvoj in načrtovanje turizma v tem starodavnem mestcu Gorenjske! Ali je Tu-

ristično društvo v Škofji Loki

stilo vse, da bi odločajoče činitelje

upoštevajo na pomanjkljivosti, ki

nikakor niso v prid turizmu? Po-

mudimo se še nekoliko pri dejstvih, ki pogosto izvodejo kritiko

turistov in izletnikov.

KAM PELJE AVTOBUS?

Avtobusno podjetje »Trans-

stav-

stvo«

je

lani

dogradi-

v Škofji

Loki

lepo

avto-

bus-

nu-

posto-

ju-

in re-

zavet-

ja-

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA
DEZURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska
pot 8, telefon 218, naročila za pre-
voz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Privalnikom ne objavljamo ma-
lih oglasov pred vplačilom. Cena
malih oglasov je: preklic 20, iz-
gubljeni 10, ostalo 12 din od be-
sede, naročniki imajo 20 odstot-
kov popusta.

Telefonska številka naročniške-
ga in oglasnega oddelka je: Kranj
475.

Prizerko, prvovrstno moč, sprej-
mem. Ponudbe pod »Dobra plača«
oddani v oglasnem oddelku »Glasu
Gorenjske«.

Iščem gospodinjo z malo pokoj-
nino čeprav ima otroke. Stanova-
nje ima do smrti. Starost naj bo
od 40 do 60 let. Naslov v oglas-
nem oddelku.

1405

Prodam hšo takoj vseljivo na
prometnem kraju. Naslov v oglas-
nem oddelku pod »Cerkje«.

1408

Prodam hšo takoj vseljivo na
prometnem kraju. Naslov v oglas-
nem oddelku pod »Cerkje«.

1409

Prodam hšo takoj vseljivo na
prometnem kraju. Naslov v oglas-
nem oddelku pod »Cerkje«.

1410

Ugodno prodam moped »Simson«
ali zamenjam za 50 mm deske. Na-
slov v ogl. odd.

1407

Prodam 60-basno harmoniko in
dober radio »Avala«. Skofjeloška
cesta 46.

1608

Sode da namakanje sadja pro-
dam. Informacije dobite v gostilni
»Gašek«.

1609

Prodam gajbice za krompir. Sp-
Brnik 36, Cerkje.

1610

Kupim 50 do 701 sodček. Kri-
vic Marija, Trojarjeva 1, Kranj.

1611

Prodam stavno parcelo na
Primskovem 600 kvadrat. metrov.
Naslov v oglasnem oddelku.

1612

Prodam 2000 kg otave. Dvorje 17,
Cerkje.

1613

Ugodno prodam nosilke 3 m
dolge, Jermenice 90 krat 30 cm,
drobilec za koružo, os (velno) 3 m
dolgo 90 mm močno, bilančno tehn-
tico novo 15 kg. Zmitek Franc,
Bohinjska Bistrica 8.

1614

Prodam pločevinast štedilnik. —
Petrič, St. Zagorja 46, Primskovo.

1615

Mizarskega pomočnika za cel
dan ali pa za nekaj ur dnevno
(lahko je tudi upokojenec) sprej-
mem. Naslov v oglasnem oddelku.

1616

Prodam novo spalnico svetlo,
2-tonsko harmoniko in betonsko
želeso. Pot na Joža 6, Kalvarija.

1617

Iščem posojilo 200.000 din za 6
mesecev. Dobra garancija in viso-
ke obresti. Naslov v oglasnem od-
delku »Glasu Gorenjske«.

1618

Kupim dobro ohranjeno osebni
auto. Ponudbe oddati v oglasni
oddelku pod »Novejši tip«.

1619

Oddam sobo opremljeno solidni
osebi v centru mesta Kranja. Na-
slov v oglasnem oddelku.

1620

Preklicujem vozovnico Predvor-
—Kranj. Selek Gabriela, Zg. Be-
la 15, Predvor.

1621

V ponedeljek 15. 9. izgubljen
vijoličasto žensko jopico od Ko-
mende do Kranja, prosim, proli
nagradi vrniti v šolo »Lucijan
Seljak« Stražišče.

1622

Gospodinjsko pomočnico in upo-
kojenko za čez dan k enemu otro-
ku iščem Tavčar, Kranj, Cesta 1.
maja 25.

1623

Oseba, ki je našla žepno baterijo
do dne 19. maja zvečer na Lužah
naj isto odda proti nagradi na naj-

bližjo postajo LM z naročilom naj
je oddajo na postajo LM Cerkje.

1624

Tako prodam večjo količino
hruske in jabolka za izdelavo moštja.
Selan Franc, Trata 5, Cerkje.

1625

Prodam novo klavirsko harmo-
niko »Hohner« z 48 basovi. Naslov
v oglasnem oddelku.

1626

Prodam pave. Kristian, Cesta tal-
cev 37, (Klanc).

1625

Prodam 5 gum za voz velikosti
600×16 in 650×16. Naslov v oglas-
nem oddelku.

1626

Za sobo kjerkoli na Gorenjskem
dam nagrado. Ponudbe oddati v oglas-
nem oddelku pod »Domacina«.

1627

Na Jesenicah, Čularjeva 70 pro-
dam po zelo ugodni ceni polovico
hiši z nekaj zemljišča. Pogoj: za-
menjava stanovanja. Požve se pri
Prevc, Jesenice, Tomšičeva 67.

1628

SIVILJO z dežele iščem. Pogac-
nik, Labore, Ljubljanska 13.

1629

Okrajna zadružna zveza Kranj
razpisuje mesto dveh referentov.
Pogoj agronomika fakulteta in po-
možnega pišarniškega referenta z
nepopolno srednjo šolo. Razpisni
rok je 15 dni od dneva objave.

1629

Trgovskega pomočnika manufak-
turista sprejmemo takoj. Delovni
čas neprekinjen. Ponudbe oddati v
trgovino »Gorenje« v Kranju 1577.

1629

Izgubila sem jopico 16. septem-
bra svetlociklamaste barve na ce-
sti Predoslje—Visoko—Luže. Ker
sem šolarka prosim, da mi jo vr-
nete proti dobrvi nagradi. Brolih
Danica, Visoko 55.

1630

Našel sem žensko jopico in se-
dobi pri Rogelj Francu, Sr. vas 6,
Golnik.

1631

Kot sostanovalko se sprejme
štenko kmečka dekle v tovarniški
službi kot pomoč v gospodinjstvu.
Prednost imajo šivilje. Ponudbe v
Glasu Gorenjske pod Kranj —
mesto.

1632

V Kranju ali bližnjem okolici
iščem skromno opremljeno sobico.
V prostem času bi pomagala v go-
spodinjstvu. Naslov v oglasnem od-
delku.

1633

Preklicujem mesečno vozovnico
Visoko—Kranj. Stern Franc, Viso-
ko 7, Šenčur.

OBJAVE

KRANJSKO GRADBENO PODGETJE KRAJN

Dogradimo stanovanje za deset-
letno uživanje v Kranju ali okoli-
ci. Ponudbe oddati v volilni
oddelki na Glas Gorenjske.

Trgovske podjetje knjigarna
»Simon Jenko« v Kranju obvešča
vsi cenjene obveščevalce, da bo v
dnevi 25., 26. in 27. septembra iz-
vršilo redni tromesečni inventurni
popis trgovskega blaga.

ZARADI PREUREDITVE LOKA-
LA PRODAM RAZNO STAVBE-
NO POHISTVO, zasteklene okenske
okvirje, vrata in okenske
rolete, stekla izložbenih oken, le-
sene zidne stene in drugo. Pred-
nost imajo družbene organizacije.
Ce pa v 15 dneh ne bo interesentov
bomo inventarno predmete prodali
najboljšemu privatnemu
ponudniku. Ogled vsak dan v »De-
likatesi« Kranj, Maistrov trg 1.

V ponedeljek 15. 9. izgubljen
vijoličasto žensko jopico od Ko-
mende do Kranja, prosim, proli
nagradi vrniti v šolo »Lucijan
Seljak« Stražišče.

Trgovske podjetje knjigarna
»Simon Jenko« v Kranju obvešča
vsi, ki se zanimajo za mednarodni
jezik Esperanto, da se prijavijo na
začetniški tečaj esperantskega je-
zika, ki se bo pričel 25. 9. 1958
ob 19. uri v dvorani SZDL (nad
Delikateso). Vpis ob pričetku te-
čaja.

Prijave sprejema tov. Jeranko v
dopolanskih urah v Komunalnem
servisu (Komunala), Mladinska ulica
št. 1, Kranj do vključno dne 20. septembra.

TEČAJ ESPERANTSKEGA JEZIKA
Esperantsko društvo Kranj vabi
vse, ki se zanimajo za mednarodni
jezik Esperanto, da se prijavijo na
začetniški tečaj esperantskega je-
zika, ki se bo pričel 25. 9. 1958
ob 19. uri v dvorani SZDL (nad
Delikateso). Vpis ob pričetku te-
čaja.

OBVESTILO
Vse stare in nove člane UPZ
»Stane Zagor« obveščamo, da bo
prva redna pevska vaja v soboto,
20. septembra 1958 ob pol 16. uri

»Iščemo mlajšo admini-
strativno moč z znanjem
strojepisa, po možnosti
tudi stenografske. Pisemne
ponudbe podatki o stro-
kovni izobrazbi in doseda-
nji zaposlitvi je dostaviti
do 30. septembra 1958.

Obrotni zbornici v Kranju.

Nastop službe takoj ali po
dogovoru.«

Gostinska podjetja na Bledu,
Bohinju, Jesenicah in v Kranju
imajo že prostota učna mesta za
poklice: natakar, kuhar, gostin-
ski slaščičar in hotelski vrat-
tar. Kandidati dobe informa-
cije pri Gostinski zbornici v
Kranju.

OBVESTILO

Vse stare in nove člane UPZ
»Stane Zagor« obveščamo, da bo
prva redna pevska vaja v soboto,
20. septembra 1958 ob pol 16. uri

TRGOVSKA PODGETJA S POLJEDELSKIM PRIDELKI
KMETIJSKE ZADRUGE

KMETOV VALCI

Nudimo Vam po ugodni ceni gajbice — jabučare ve-
likosti JUG standarda.

ROLETA-MIZARSTVO — KRAJN

popoldne v prostorih I. gimnazije
v Kranju. Zbor bo tudi letos vodil
tov. Janko Priboršič.

KINO

»STORŽIČ« KRAJN, 19. septem-
bra ob 15. uri ital. barv. film
»SIMFONIJA LJUBEZNI«, ob 17. in
20. uri jug. Ital. cinemascope

film »CESTA DOLGA LETO
DNI«, 20. septembra ob 16., 18.,
in 20. uri ital. barv. film »SIM-
MONIJA LJUBEZNI«. Ob 22. uri

premiera amer. filma »GRAND
HOTEL«, 21. septembra ob 9. uri

matineja franc. filma »TARAS
BULJBA«, ob 10.30 uri ameriški

film »JULIJ CEZAR«, ob 14. uri

amer. barv. film »GOLA DŽUN-
GLA«, ob 16., 18. in 20. uri ital.
ljanski barv. film »SIMFONIJA
LJUBEZNI«.

»PARTIZAN« KRAJN, 19. septem-
bra amer. film »JULIJ CEZAR«,
20. septembra amer. barv. film
»GOLA DŽUNGLA«. Predstave
ob 19. uri.

»TRIGLAV« KRAJN, 20. septem-
bra ob 19.30 uri franc. film
»TARAS BULJBA«, 21. septembra ob
17. in 20. uri francoski film
»SALEMSKE CAROVNICE«.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE, 20. sep-
tembra ob 20. uri francoski film
»SALEMSKE CAROVNICE«. 21. sep-
tembra ob 10. uri francoski film
»TARAS BULJBA«, ob 18. in 20. uri
amer. barv. film »GOLA DŽUN-
GLA«.

OTVORITEV Z NADALJEVANJEM

Bogat delovni in repertoarni program jeseniškega gledališča

Minulo nedeljo se je prvič v novejši sezoni odprla zavesa jeseniškega gledališča. Gostoval je Komediantski atelje iz Ljubljane s komedijo »Ljubim te« in monodramo »Cloveški glas«. Kar zadovoljiv obisk in pozorno spremjanje občinstva, ki je toplo pozdravilo napored mlađih igralcev, vendarle ne moreta zabrisati občutja, da takim gledališkim eksperimentom dobršen del publike le ni preveč naklonjen. S številčno večjim ansamblom in skrbnejne pretehanim repertoarjem bo mlađa in pogumna igralska skupina Komediantskega ateljeja prav gotovo želaše

večji uspeh, kar ji tudi od srca želim.

Z gostovanjem Komediantskega ateljeja je bila torej otvorjena letošnja gledališka sezona na Jesenicah. Čez nekaj tednov se bo ponovno dvignila zavesa: za prvo premiero Cufarjevega gledališča. Delo se je že začelo in običajno gledališkemu živžvu se tokrat pridružuje že praznična vzne-mirjenost. Prva premiera v letošnji sezoni bo tudi 100. premiera jeseniškega amaterskega gledališča po osvoboditvi. Ta lep in pomemben delovni jubilej bo jeseniško gledališče počastilo z upri-

zoritvijo Župančičeve »Veronike Deseniške«.

Tudi novi Gledališki svet se je na svoji prvi seji pripravil na naloge, ki ga čakajo z novo sezono. Iz svoje sredje je izvoili predsednika tov. Slavka Šabca, za podpredsednika pa tov. Vinka Zormanja. Imenoval je tudi novi umetniški svet, ki ga bodo poslej tvo-rili vsi režisjerji gledališča, dva člana igralskega kolektiva in prof.

Jože Šifrer, direktor gimnazije, ter tov. Rado Klec, direktor Glasbene

Frankovi »Jezusovi apostoli« in Jožeta Tomažiča »Sirota Jerica«. Na vsak način dokaj peser in tudi zahteven repertoar, ki bo terjal od igralskega kolektiva precej napora, gledališča pa obeta prenekatero lepo doživetje. Seveda pa niso izključene spremembne repertoarja s to ali ono domačo novitijo, skrbno bo treba izbrati tudi delo, ki bo uprizorjeno spomladib ob 90-letnici obstoja Zelezarne Jesenice in 40. obletnice ustanovitve »Svobode« na Jesenicah.

Z letosnjem sezonom namerava jeseniško gledališče uvesti tudi abonmajce. Predvideni so sedaj: po en šolski in mladinski ter dvoje delavskih abonmajev. Upajmo, da bo razumevanjem in podporo odločajočih činiteljev to tudi uspelo. Kaže, da bo nova jubilejna sezona za jeseniško amatersko gledališče plodna in uspešna, pa tudi zanimiva in pestra za gledalce na Jesenicah in povsod, kjer namerava Cufarjevo gledališče gostovati.

-ae-

Pred občnimi zbori naših prosvetnih društev

Nikar po starem!

Nič novega ne bom povedal v počnejo to iz golega samoljubija ali pa mladina v njihovih očeh ne užira pravega zaupanja. Mlađim ljudem namreč kaj radi očitamo neznanje, neizkušenost, zatajost in blastanje po nepreizkušenih novostih, ki naj bi vnesle v društvo domnevno pozitivno.

Ceško je danesno zvezzano tudi upražanje: kakšna sezona se obeta našim prosvetnim društvom? Vsak odgovor na to upražanje je zgolj ugibanje. Trenutne razmere v tem ali onem prosvetnem društvu, pa čeprav vzbjavajo zaupanje, ne morejo jamčiti, da bo uspešna tudi sezona. Uspebi so namreč tesno povezani s pripravami in smotrnimi načrti, ki naj dajo sleherni sekcijsi in društvo v novi sezoni pravo podobo.

Docela zmotno je torej mnenje nekaterih odbornikov, da so občni zbori pred začetkom sezone namenjeni zgolj obračunu pretekle sezoni. Nove sezoni se dotaknejo le bežino: pogosto se zadovoljivo le z nekaterimi zamenjavnimi članov upravnega odbora. Pregled pretekle sezone na občnem zboru naj služi predvsem za ugotavljanje nepravilnosti, ki jih je treba v novi sezoni odpraviti. Seveda je docela pravilno, da se z njimi teznojajo tudi ostali člani društva.

Kaščno naložo naj torej opravi občni zbor? Predvsem se moramo nanj temeljito pripraviti. Upravni odbori naj sestavijo nekakšne okvirne načrte za vsako sekcijo posebej. Te načrte na občnem zboru pregledajo in jih nato — če ustreza — tudi sprejmejo. Bogate izkušnje namreč uče, da se občni zbori, ki se jih lotevamo brez priprav in programov, vselej izrode v brezplodna iskanja idej in jalova goroviranja. Verjame, da so takini brezprogramski občni zbori, ki jih uravnavajo zgolj gola naključja, že od vsega začetka izgubljeni. Vseeno, če jih

Preden se prosvetno društvo odloči za občni zbor, naj se najprej vpraša: smo mar za ta pomembni dogodek, ki naj bi društvenim stremljenjem in delu utrl nova pot, zares pripravljeni?

Pogosto poudarjam, da delo dramske sekcije ni in ne sme biti edina oblika dela naših prosvetnih društev. Nekatera društva teža kar nočeo razumeti. Se bolj boleč pa postaja primer, ko začeno društvo zaradi težav v dramski sekciji, zanemarjati tudi ostale oblike dela. Predvsem bi kazalo kaževe pozornosti posvetiti tistim sekcijam, ki obetajo v danih po-jojih obroditri najlepše sadeve. Zlasti pa se moramo zavedati našlejne, že neštetočrat izražene misli: v delo naših Svobod in prosvetnih društev sodi mimo dramske sekcije vse, kar ljudi vzgajajo, uči in zabava. Pri iskanju teh dobrin pa moramo biti le malo prožnejši in manj uokvirjeni v stare tradicije prosvetnih društev. Staro in novo imata pototo le malo skupnega.

Seveda pa nočem trditi, da iskanje novih oblik dela ni zamatano. Pogosto je prav pomanjkanje sposobnih ljudi, ki bi opla-tili delo z novimi pobudami, tisto, kar zavira delo prosvetnega društva. Mnogokrat si tudi stvari, izkušeni člani laste nekakšen monopol nad pobudami in društvenim delom sploh. Morda

Kaj obeta igralski tečaj - DPD Svoboda Kranj?

DOBRI KADRI - DOBRO DELO

Odbor dramske sekcije DPD »Svoboda« Kranj je sklenil, da priredi na začetku letosnje sezone dvomeseci dramski tečaj. Da bi se tečaja udeležilo čimveč slušateljev, je bila razposlana okrožnica mnogim podjetjem in ustanov-

vam, hkrati pa so tečaj priporočali tudi v radjivih oddajah in časopisih. Največji odziv je zabeležila tovarna »Iskre«; dosedanjim uspehom na kulturnem področju je došlo še enega. Dramski tečaj bo obsegal: govorništvo, recitacija, dramsko igro, izgovorjavo, kretanje, ritmičko, družabne plesne in šminkanje. Predavatelji bodo znane osebnosti iz gledališkega življenja: Stane Sever, Lojze Potokar, Slavko Tiran, Franc Jamnik in drugi kulturni delavci.

Razen predavanj in praktičnega dela bodo naščudirali še dve eno-dejanki in pripravili proslavi za 29. november ter 40-letnico smrti Ivana Cankarja. Tečaj se bo začel 18. septembra in bo trajal dva meseca. Konec novembra bodo slušatelji že lahko pokazali, kaj so se naučili. Predavanja in praktično delo bo v Prešernovem gledališču. Predavanja bodo dostopna tudi širšemu krogu občinstva. Strokovno vodstvo je zaupano poklicnemu igralcu Jožetu Zupanu, pri delu pa mu bodo pomagali še drugi poklicni igralci in režiserji.

D.

Na pragu koncertne sezone v Kranju

Drevi koncert tria Lorenz

Letosnja koncertna sezona v Kranju se začne razmeroma zgodaj. Kaže, da se je tukajšnja koncertna poslovalnica z vso vnečno lotilo dela. Ob tej ugotovitvi bi bilo tudi zanimivo vedeti, kakšen bo letosnji koncertni repertoar? Koncertov sicer ne bi vedeli našti, vsekakor pa bo koncertna poslovalnica skušala ugoditi željam in okusom koncertnega občinstva s čim pogosteji in kvalitetnimi vokalnimi in instrumentalnimi koncerti.

Prva prireditev letosnje koncertne sezone bo drevi (petek, 19. septembra) ob 20. uri v Prešernovem gledališču. To bo komorni večer tria Lorenz, ki ga tvorijo bratje

filmi, ki jih gledamo

DALMATINSKA SVATBA

Filmsko občinstvo Gorenjske se bo končno srečalo z nemško-jugoslovanskim koprodukcijskim filmom »Dalmatinska svatba«. Film je že od vsega začetka spremjal smola. Predvajanje je bilo namreč zaradi mnogih prizorov, ki so očitno žallili jugoslovanske narode, sprva tudi prepovedano. Sele potem, ko se je cenzura s škarjami krepko lotila filmskega traku in občilstva zgodbo dvomljivih kadrov, je smel film na pot po naših kinematografi. Morda bi storili bolje, če bi film sploh umknili iz prometa; njegovo mesto je v kinoteki, služiti pa bi moral za primer obupno slabega filma.

Zgodba o bogatem izseljencu, ki se vrne iz Amerike v domovino, je oguljena vse do zelo slabe dramaturške gradnje, humor je bradat, zapleti bedasti, igra razen nekaterih manjših vlog obupno slaba itd. Kar je vrednega, je jugoslovanska folklora.

Film je tako slab, da je v tem popoln.

BEGUNCI

Zgodbe iz okupatorjev internacionalskih taborišč iz zadnje vojne nudijo že od vsega za-

četka neizčrpno zakladnico motivov, ki jih filmski ustvarjalci bolj ali manj spremno prenašajo na filmski trak. Tudi francoski črno-beli film Begunci prioveduje takšno zgodbo. Tendencija je očitna: obsoada vojne. Brez zadrege lahko trdim, da je zgodba zelo spremno zasnovana, predvsem pa jo odlikuje izvireni zaplet in porast dogajanja v nenavadnem okolju — med štirimi stenami tovornega vagona. Semkaj se namreč zatečejo trije francoski begunci, ki so pobegnili iz koncentracijskega taborišča in skupajo doseči Švedsko. Na vožnji jih spremljajo negotovost, prepletajo z mučnim postajanjem vagona na raznih postajah, čemer se napelosi pri-druži še neznašna žena. Vse to vnaša med prostovoljne jetinice vagona naraščajočo vzne-mirjenost; duševno depresijo izkorističa scenarist za analizo duševnih razpoloženj, iz katerih luči s spremo roko psihologa glavne značilnosti karakterjev in njihova hotenja. Razmišljanje o vojni in miru, ki preplata vso zgodbo, je zelo jasno poudarjeno.

Spretni režiji polni dinamike in napetih, vendar ne pretirano napetih prizorov, se pridružuje zelo dobra igra. -aa-

Problemi pomožnega šolstva na Gorenjskem

Doklej bomo odlašali?

otroci ljudje, ki čutijo kot ostali in jim ne kaže kritiki pravice do trohice sreče. To pa jim lahko nakloni le pomožna šola s tem, da jih usposobi za življenje. To na-lago je pomožna šola v Kranju doslej tudi uspešno opravljala, saj so mnogi učenci te šole zaposleni v »Tiskanini«, »Inteksu«, »Planiki«, pri Komunalni, nekateri pri zidarjih, kjer polnovredno opravlja svoje delo.

Začasna dodelitev pritličja neke stanovanjske hiše je samo kratko-trajna rešitev iz stiske. Problem pomožne šole z urejenimi prostori, delavnicami, morda z internatom, pa ostaja še nadalje odprt.

Bodočo usodo pomožne šole so doslej krojili na dva načina: šola naj dobiti prostore v Mladinskem domu, ki ga sedaj zasedajo va-jenci, tem pa naj bi gospodarske organizacije zgradile novi internat. S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje starega dvorca v Kranju, ki ga nameravajo prenosovati v muzej. Druga možnost pa je: zgradi pomožne šole z internatom ali brez njega.

Problemi pomožnega šolstva niso pereči samo v Kranju, v prav takšni stiski je pomožna šola internatskega tipa v Kamni goricici, ki so jo zapustili vsi kvalificirani učitelji. Vzroki so objektivnega, verjetno pa še bolj subjektivnega značaja. Problem je v tem, ali bo mogoče v Kamni goricici še naprej vzdrževati to ustanovo, ali jo bo treba v prihodnjem letu ukiniti.

Nekateri menijo, da bi v Kranju kazalo zgraditi šolo z internatom, ki bi sprejemala učence z vse Gorenjske. Drugi pa menijo, naj bi bili v večjih osmletkah pomožni šolski oddelki, ki bi zajemali učence iz bližnje okolice. Taki oddelki oziroma pomožne šole s kombiniranimi oddelki so sedaj v Kranju, Skofji Loki in Tržiču, potreben pa bi bil zlasti na Jesenicih, Javorniku in drugih večjih centrih.

Problem je torej v tem, ali ena pomožna šola internatskega tipa z vsemi potrebnimi tehničnimi prostori in sredstvi v Kranju ali drugod, ali pomožni oddelki pri posameznih večjih šolah?

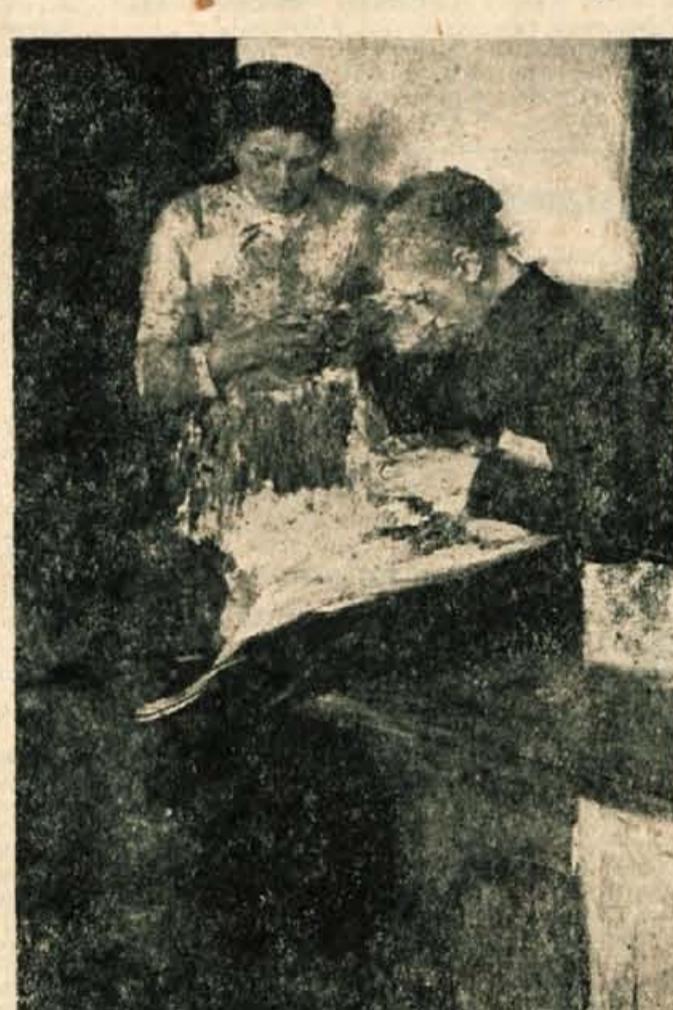
Nedvomno so se ta vprašanja dovolj zaostriila, da ne trpe več odlaganja!

-b

Iz radovaljške prosvetne kronike

Na obe osemletni osnovni šoli v Radovljici se je vpisalo skupaj 777 učencev. Trinajst oddelkov osemletne osnovne šole I. obiskuje 420 učencev, 11 oddelkov osemletne osnovne šole II. pa 357 učencev.

Na vajenško šolo v Radovljici se je vpisalo skupno 160 učencev v gospodarstvu. Samo prvi razred ima 35 učencev. Najstevilnejše so zastopani kovinarji (74), sledijo mizarji (32), kemičarji (16), pečari (3) in en čevljar. N. R.

WILHELM LEIBL: DEKLETI PRI SIVANJU (1844—1900)
Po uspehi razstavi akademskih slikarjev Ive Subica in Jožeta Čiuhe, ki je med kranjskim likovnim občinstvom vzbudila precej pozornosti predvsem zaradi nenavadne in malo uporabljenih tehnik — slikanje na steklo — je bila v sredo 17. septembra, odprtva nova razstava reprodukcij pod naslovom »Nemško slikarstvo 19. stoletja«. Razstava tvori 47 barvnih reprodukcij; odprtva bo predvidoma do konca septembra.

MLADA RAST

Ali veste, kje so Zaploti? Ne? Res ne? No, vam pa povem! Tam, kjer se končajo velike planke, ki ločijo ostali svet od Zaplot. In če te planke pridejo Zaplotani kaj malo v svet. Kadars pa pridejo, tedaj pogrunata tudi takšno pametno, da je svet zlepa ne vidi. Najraje pa gredo v svet takrat, kadar je v sedanjem mestu semen.

Prva hiša v Zaplotah je velika bajta, kjer prebiva oče in njegovih deset sinov, deset pametnih sinov. Kar precej jih je, kajne? No, in ko je bil v mestu semenj, je poslal oče svojih deset pametnih sinov v mesto na semenj. Naročil jim je, naj kaž poštenega vidijo. Da bi kaj kupili, to ne, saj niso imeli ne novi ne oče prav nobenega beliča. Prodajajo pa lahko po mili volji svoja zjala, če le hočejo.

travo in prvič so si spustili roke. Saj jih ne bi, toda držeč se za roke niso mogli jesti.

Zulili so stari kruh, ko se je najmlajšemu nenadoma zahotel voda. Sam, samcat je odšel v vodnjaku in pogledal vanj. Toda kaj je videl v vodnjaku! Kar lasje so se mu naježili in prijet se je za glavo. V vodnjaku ga je gledal eden izmed bratov. Da, res! In prav tako kakor on, se je tudi ta brat prijet za svojo glavo. Najmlajši je zakričal:

»Bratje! Eden izmed nas je padel v vodnjak! Rešiti ga moramo. Videl sem ga, kako je revez pomahal in se prijet za glavo.«

»To ne more biti res,« je odvrnil najstarejši. »Saj smo se vendar ves čas držali za roke. Grem pogledati sam!«

In je šel. Toda z grozo v očeh je videl, da je v vodnjaku res eden njegovih bratov. Prav razločno ga je videl na gladini vode. A se vseeno ni mogel verjeti, zato je brž tekel k bratom, ki so še sedeli v senci in žulili kruh.

»Bratje! Jih je zaklical, »Prepričati se moramo, če smo še vsi. Oče nas je preštel, ko smo šli od doma, dajte, da vas preštejem še jaz!«

Bratje so se vstopili v vrsto in najstarejši jih je pričel štetiti:

»Eden, dva, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet...«

Sebe ni štel. Presenečen se je popraskal po glavi in pričel znova. Prav k vsakemu je stopil in se ga dotaknil s kazalcem. Toda naj je štel od prvega k zadnjemu ali od zadnjega k prvemu, nati jih je samo devet.

»Res, eden nam je padel v vodnjak. Rešiti ga moramo, da revez ne utone,« je dejal bratom. »Če nam utone, nas požene oče od hiše in nikdar več ne bomu smeli na semenj!«

In so šli reševat. Najstarejši se je spustil previdno v vodnjak in se z rokami oprijel vodnjakovega roba. Drugi brat je splezal po njem in se ga prijet za noge, tretji brat je splezal po obeh in se oprijel drugega za noge in tako četrti, peti, šesti, sedmi, osmi, deveti. Plezel je že deseti po tej živi lestvi, ko je pričelo najstarejšemu zmanjkovati moči v rokah.

»Bratje,« je zaklical v vodnjak, »roke me bole. Pazite, pometi si jih moram!«

In si jih je pomel. Toda komaj se je spustil, že so štvrtniki vsi skupaj v vodnjaku.

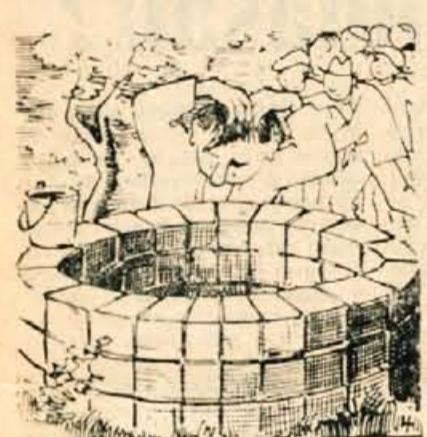
K sreči voda ni bila globoka, a okopali so se pošteno. Pa tudi kričali so takoj, da so privabili s svojim kričanjem sosednjega kmeta. Ko je videl, koliko je ura, je spustil v vodnjak dolgo levestev, po kateri so splezali mokri bratje venčkajo.

Sleki so premočene obleke in jih postavili drugo poleg druge v travo, da se na vročem soncu posuše. In tedaj je pristopil najstarejši k oblekom in jih pričel štetiti:

»Ena, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, ... deset! Bratje, vsl smo! Rešili smo brata! Hura! Po smo ga le rešili! Zdaj pa kar hitro domov!«

In pametni Zaplotani so brž obleklkar mokre obleke, se prijeli za roke in veseli kar so jih nesle noge odhiteli domov.

Jože Varti:

Tako jim je naročal, preden jih je poslal v veliko mesto. Pred odhodom jih je postavil v vrsto in jih preštel: »Eden, dva, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset! Vsi ste! Glejte, da se vam kaj ne zgodi. Držite se za roke in ne spustite se, dokler ne prideš nazaj!« Dal jim je dva hlebca kruha in sinovi so se prijeli za roke ter odšli proti mestu. Na sejmu so prodajali zjala tukaj, prodajali jih tam. Tu jih je nagnal kramar, tamkaj pek in še celo policaj se jim je postavil skoraj za vrat. No, in ko so prodali dovolj zjala in si napasli oči, so se odpravili nazaj proti domu.

Mesto jih je utrudilo, zato jim je velika senca ob vodnjaku na njihovi poti prišla prav kakor nalaž. Posedli so v

»Bratje,« je zaklical v vodnjak, »roke me bole. Pazite, pometi si jih moram!«

travo in prvič so si spustili roke. Saj jih ne bi, toda držeč se za roke niso mogli jesti.

Zulili so stari kruh, ko se je najmlajšemu nenadoma zahotel voda. Sam, samcat je odšel v vodnjaku in pogledal vanj. Toda kaj je videl v vodnjaku! Kar lasje so se mu naježili in prijet se je za glavo. V vodnjaku ga je gledal eden izmed bratov. Da, res! In prav tako kakor on, se je tudi ta brat prijet za svojo glavo. Najmlajši je zakričal:

»Bratje! Eden izmed nas je padel v vodnjak! Rešiti ga moramo. Videl sem ga, kako je revez pomahal in se prijet za glavo.«

»To ne more biti res,« je odvrnil najstarejši. »Saj smo se vendar ves čas držali za roke. Grem pogledati sam!«

In je šel. Toda z grozo v očeh je videl, da je v vodnjaku res eden njegovih bratov. Prav razločno ga je videl na gladini vode. A se vseeno ni mogel verjeti, zato je brž tekel k bratom, ki so še sedeli v senci in žulili kruh.

»Bratje,« je zakrical v vodnjak, »roke me bole. Pazite, pometi si jih moram!«

In si jih je pomel. Toda komaj se je spustil, že so štvrtniki vsi skupaj v vodnjaku.

K sreči voda ni bila globoka, a okopali so se pošteno. Pa tudi kričali so takoj, da so privabili s svojim kričanjem sosednjega kmeta. Ko je videl, koliko je ura, je spustil v vodnjak dolgo levestev, po kateri so splezali mokri bratje venčkajo.

Sleki so premočene obleke in jih postavili drugo poleg druge v travo, da se na vročem soncu posuše. In tedaj je pristopil najstarejši k oblekom in jih pričel štetiti:

»Ena, dve, tri, štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, ... deset! Bratje, vsl smo! Rešili smo brata! Hura! Po smo ga le rešili! Zdaj pa kar hitro domov!«

In pametni Zaplotani so brž obleklkar mokre obleke, se prijeli za roke in veseli kar so jih nesle noge odhiteli domov.

Jože Varti:

Kako se naučim igrati Šah?

CARO — KANN

Precj pogosto srečujemo na šahovskih turnirjih tudi dokaj priljubljeno polodprtoto otvoritev Caro-Kann. Otvoritev je starega izvora, ime pa nosi po berlinskem mojstru Caru in dunajskem amaterju Kannu. Kasneje je otvoritev Caro-Kann zelo rad uporabljalo nekdaj svetovni prvak Capablanka, ki je omenil, da je ta otvoritev najboljši odgovor na 1. e2-e4. Zadnja leta pa so to otvoritev precej raziskovali sovjetski mojstri.

Značilna poteza za Caro-Kann je prva poteza črnega: 1. e2-e4, c7-c6. Namen te poteze je sličen potezi v francoski otvoritvi — na potezo belega 2. d2-d4 črni lahko odgovori z d7-d5 in takoj prične z borbo za središče. Razen tega pa črni in tej otvoritvi ne zapre svojega lovca na c8 in kraljici takoj odpre diagonalo d8-a5. Ima pa otvoritev to slabost, da konju na b8 odvzame njegovo običajno polje na c6.

a) Menjalna varianta

1. e2-e4, c7-c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. e4xd5, c6xd5, 4. c2-c4 (Panova varianta), Sg8-f6, 5. Sb1-c3, e7-e6, 6. h2-h3, e7-e5, 7. c4xd5, Sf6xd5, 8. Lf1-b5+, Le8xd7, 9. Lb5xd7+, Dd8xd7, 10. Si3-e5, Sd5xc3, 11. b2xc3, Dd7-b5 — z enako igro.

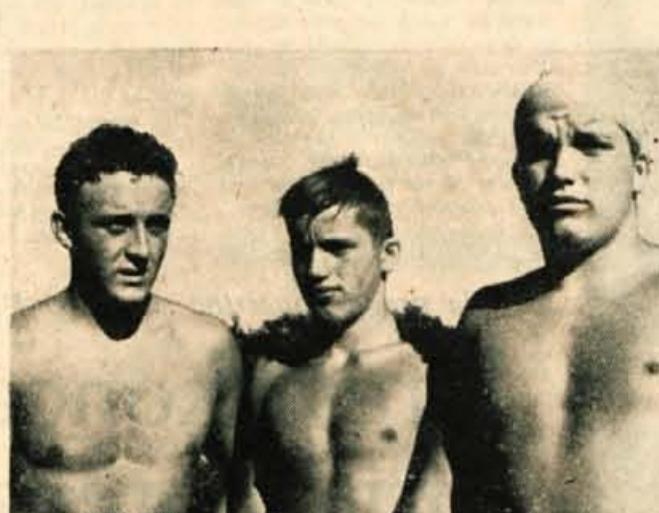
b) Obramba središčnega kmeta s konjem

1. e2-e4, c7-c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. Sb1-c3, d5xe4, 4. Sc3xe4, Lc8-f5, 5. Se4-g3, Lf5-g6, 6. h2-h4, h7-h6, 7. Sg1-f3, Sb8-d7, 8. Lf1-d3, Lg6xd3, 9. Dd1xd3, Sg8-f6, 10. Lc1-d2, e7-e6, 11. 0-0-0, Dd8-c7 — beli imeti sicer malenkostno terensko premič, vendar se črni lahko z uspehom brani.

c) Obramba središčnega kmeta s kmetom

1. e2-e4, c7-c6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. f2-f3, d5xe4, 4. f3xe4, e7-e5, 5. Sg1-f3, e5xd4, 6. Lf1-e4!, Lc8-e6, 7. Lc4xe6, f7xf6, 8. 0-0, Sg8-f6, 9. Lc4xe6, f7xf6, 10. 0-0-0, Sg8-f6, 11. Ld1xd3, Sb8-d7, 12. Kb1-f2, Sd7xd6, 13. Lb3-b4, 14. Lf6, gf6, 15. Se2, db6, 16. f5, e5, 17. La4!, Da5, 18. b3, Sb8!, 19. Ld7+, Sd7+, 20. Kb1, Sb6, 21. g4, Tc5!, 22. Sg3, d5, 23. ed5+, Sd5, 24. Se4, Le7, 25. a4?, Sc3, 26. Sc3, bc3, 27. De3!, 0-0-28. Td7, Tb8, 29. Te7, Tc4, 30. Da7, Tcb4, 31. Tf7, Tb3, 32. cb3, 33. Kc1, Tb1+, 34. Kb1, Db4+, 35. Kc2, Db2+, 36. Kd3, e4, 37. Ke4 in črni se je vdal, ker ne more preprečiti mata. — Tokrat smo partijo zapisali v skrajšani šahovski pisavi. Povedali smo le, kam morate morate postaviti kakšno figuro, nič pa polja, na katerem te stojte.

FaBo

KRANJSKI MARATONCI: Košnik in brata Brinovec

Plavanje

VELIK USPEH
KRANJSKIH PLAVALCEV
V SPLITU

Kranjski plavalci — najmočnejša moška ekipa v državi — Kocmür na najhitrejši Jugoslovjan v letu 1958 — Poskrbili je treba že za žensko ekipo

Kranjski plavalci so se tokrat vrnili iz Splita kot druga najboljša ekipa v državi in kot najboljša moška ekipa. S tem, da v Splitu ni nastopila Koncilijeva, so bili Kranjčani oslabljeni, toda kljub temu se jim je naslov državnega prvaka izmuznil le za 4 točke. Kocmür, Košnik, Finci, brata Brinovec, Zrimšek in drugi, so se potrudili in zato tudi uspeli. Že po prvem dnevu je bila kranjska ekipa na 2. mestu. Finci je na 100 m hrbto z rezultatom 1:11,2 postavil slovenski rekord, medtem ko je Brinovec moral prepustiti prvo mesto na 1500 m prosti. Klčovič. Tretji je bil Košnik.

Predtekmovalja drugega dne pa so bila tako za Triglavove plavalec kot tudi za druge Slovence zelo uspešna. Kocmür je krepko premagal vse nasprotnike na 100 m prosti. Progo je preplaval v času

0:57,6, s čemer je svoj rekord iz Trbovelj močno popravil. V spisek rekorderjev pa se je tega dne vpisala tudi Ljubljana Horvatova na 100 m prosti s časom 1:13,4. V finalnih tekmovaljih drugega dne je Kocmür znova začpal v času pod 58 sekund in osvojil naslov najhitrejšega Jugoslovana v letu 1958 na tej progici.

Poleg Kocmurga je bila uspešna še kranjska štafeta 4 krat 100 m prosti z novim slovenskim rekordom 9:07,4 osvojila prvo mesto. Zadnji dan tekmovalja je prišel Kranjčanom več uspehov kot prva dva skupaj. Košnik je bil prvi na 400 m prosti v času 4:48,0, 2 sekundi za njim pa je prišel na cilj Vlado Brinovec. Moška štafeta 4 krat 200 m prosti je z novim slovenskim rekordom 9:07,4 osvojila prvo mesto.

Tako so Kranjčani osvojili naslov drugega najboljšega plavalnega kolektiva v državi. Udarna moč kranjskih plavalev je bila pretežno v moški ekipi, toda morata bo že prihodnje leto katere od tekmovalk, ki letos še niso nastopile, lahko pomagala v borbi za najvišji naslov.

Končni vrstni red: Mornar 96, Triglav 92, Jadran (S) 87, Primorje 66, Jadran (H) 63 itd.

Košarka

TRIGLAV : RUDAR

42:65 (22:33)

Preteklo nedeljo so kranjski košarkarji nastopili v Trbovljah proti Rudarju. Ekipa je bila precej oslabljena, saj ji je manjkovalo pol igralcev standardnega prvega moštva. Tako oslabljeni se Kranjčani niso mogliogniti porazu. V Trbovljah je nastopila tudi ženska ekipa, ki je osvojila eno točko. Rezultati — moški: Triglav : Rudar 42:65 (22:33), ženske: Triglav : Rudar 27:27 (13:10).

Atletika

GRASÍČ IN BLENKUS

STA NASTOPILA V TUZLI

V nedeljo se je v Tuzli končal atletski šesteroboj republike, na katerem sta v reprezentanci Slovenije nastopila tudi mlada tekmovalca iz Kranja Vinko Grasíč in Franc Blenkus. Grasíč je v teku

na 800 m z rezultatom 2:03,6 zasedel 3. mesto, Franc Blenkus pa v metu diska z rezultatom 33,81 m 8. mesto. Blenkus je metal precej slabši kot na zadnjih tekmovaljih. Imel je smolo in se ni mogel privaditi tamkajnjemu terenu. V vsaki disciplini je nastopilo 12 tekmovalcev.

Odbojka

NA SVOJEM IGRIŠCU

OSTALI BREZ TOČK

V prvenstveni odbojarski tekmi druge slovenske moške lige je Kamnik na svojem igrišču podlegel Vrhniku z 1:3, Kamnik B pa proti Partizanu iz Črnču z 0:3.

Nogomet

REMI IN ZMAGA

Nogometni klub »Kamnik« je po neodlo

„Napredka ne bo brez sodelovanja,”

meni Kvanšekov oče iz Pivke

**Obisk pri nekaterih naprednih zadružnikih
pred volitvami zadružnih svetov**

O KMETIJSTVU SE ZDAJ veliko govorji in piše. Pred nami so volitve v zadružne svete, združevanje zadruž, odprava kmetijskih dejavnosti in uveljavljanje kooperacije. Izkušnje kažejo, da na neurejenih kmetijskih gospodarskih ni moč dosegči visoke proizvodnje, še teže pa je organizacija moderno kmetijsko proizvodnjo na privaten posetiv, če le ta niso trdno povezana z zadružo, katera jim lahko nudi sodobna proizvodna sredstva in strokovno pomoč. Zato so zadružne organizacije Slovenije pred letošnjo jesensko svetijo sprejeli načrt, začetki 10.000 ha z visoko donosnimi italijanskimi sortami pšenice. Z neposrednim vključevanjem zadruž v organiziranje moderne proizvodnje postajajo le-te še aktiven činitelj v proizvodnji, to še daje njihovemu delu pravo vsebino.

**BESEDA MIČEJO, VZGLEDI
VLEČEJO!**

Razgovarjala sva se s kmeti, ki so že pridelovali krompir v sodelovanju z zadružo in ki so se zdaj odločili tudi za pšenico. Pogovar-

jala sva se tudi z nekaterimi upravniki kmetijskih zadruž. Jasno, to je želeti začetek in ni cudno, če so nekateri še v skrbih, kakšen bo uspeh. Prvi uspehi pa so že tu!

Kvanšekov oče napregr konje

NAJPREJ SVA SE Z NAŠIM fotoreporterjem zapeljala v Naklo. Upravnika kmetijske zadružne tov. Resmana sva dobila na želesniški postaji pri nakladanju krompirja.

»Letos nam je uspelo pridobiti za

pogodbeno pridelovanje italijan-

skih sort pšenice 35 zadružnikov, ki bodo pšenico posejali na 10,5 hektarjih. Okrajna zadružna zveza Kranj nam je sicer določila površino 25 ha, te pa nam ni bilo moč dosegči.«

Povedal nam je še, da so v pretekli sezoni gojili v kooperaciji skoraj 10 ha krompirja, največ industrijskega in zgodnjih sort. Na manjših površinah ga je pridelovalo 29 kmetovalcev.

KVANŠEKOV OČE S PIVKE je eden najnaprednejših kmetov v našeljski zadruži. Ko sta mopepla pristopala na njegovo dvorišče, je ravno napregal konje. Na vozlu z gumijevimi kolesi (mimogrede: »gumiradi«) je za kmata avto, tako modrujejo tisti, ki jih že imajo! Je bila naložena skladovna gajba, ki jih je pozimi sam izdelal.

»Zelo malo časa imam. Krompir gremo orat,« je takoj povedal, ko je zagledal novinarja. No, pa kljub temu si je vzel pet minut časa za kratke razgovor.

»V pridelovanju krompirja ste se odločili za sodelovanje z zadružo. Nam lahko poveste nekaj besed o vaših izkušnjah, uspehih, težavah in pomanjkljivosti s tem v zvezi? Zakaj ste se odločili za pogodbeno pridelovanje?«

»Od sodelovanja z zadružo pričakujem predvsem zvišanje pridelka, povečanje hektarskega dono-

sa,« je odgovoril tov. Zupan. koših pripeljali krompir v Križe, zdaj pa so se odpravljali proti domu. Dolga in naporna pot je bila še pred njimi. Tole so nam pa povedali:

»V Gozdu krompir odlično uspeva, le bolj malo zemlje imamo. Višinski zrak mu zelo prija. V sodelovanju z našo zadružo v Križah smo letos vsak na 20 arh posadili krompir. Dosegli smo dober povprečni hektarski donos, okoli 30 centov na hektar. Zadruža nam je dala seme in umetna gnojila in nam poškropila krompiršča proti kolordaskemu hrošču, obdelovali pa smo sami. Upamo, da nam bo tako sodelovanje koristilo, zato bomo s pogodbenim pridelovanjem krompirja nadaljevali. Na skupni parceli s površino 3,5 ha bomo letos posejali tudi italijanske sorte pšenica.«

Tudi semenskim krompirjem se ukvarjajo. To zahteva sicer malo več dela, zato pa je sorazmerno tudi višja cena.

ZA OPRAVLJENO ŠKROPLJE, umetna gnojila in seme bo naša zadruža udeležna pri pridelku z 33 %.

Pri nekaterih prizvajalcih v našem predelu je zadruža vložila v pogodbeno proizvodnjo več sredstev, zato bo 40 % pridelka njenega. Pri pšenici bo razmerje približno 50:50.«

Tovariš Dobre, upravnik zadruge v Križah, nam je še povedal, da bodo nekateri zadružniški posejali v sodelovanju z zadružo italijanske pšenice na celotni z žitom posojani površini. Predsednik zadruge Milan Lončar daje ostalem dober zgled. Lani je v kooperaciji gojil krompir, zdaj pa se je odločil za pšenico.

»Naša zadruža je glavni prizvajalec zelenjave na Gorenjskem,« se je mimogrede še pohvalil upravnik. »Zelenjavno pridelujemo za Tržič, Kranj, Jesenice, Golnik in celo za Ljubljano.«

PETRIČ IVAN, PREDSEDNIK KMETIJSKE ZADRUGE V CERKLJAH, je še mlad fant, vendar dober, napreden gospodar. Spomladi je v sodelovanju z zadružo na enem hektaru posadil industrijski semenski krompir.

»Za izredno dober uspeh, ki sem ga dosegel s tem krompirjem, se moram zahvaliti predvsem Semensarni, ki mi je iz Nizozemske dovala prvorazredno seme, in kmetijski zadruži, ki mi je pomagala z umetnimi gnojili, škropiljenjem in organizacijo dela,« nam je povedal tov. Petrič in nadaljeval: »Zadruža bo pri pridelki udeležena s 30 %. Računam, da bo pridelek od 20 do 30 % boljši kot pri ostalem domačem krompirju.«

»Kaj te je privdelo do tega, da si se odločil za pogodbeno pridelovanje?«

»Predvsem to, da dobim dobro seme. Tega pa brez sodelovanja z zadružo ni bilo mogel. Nekateri drugi pridelovalci so se za kooperacijo odločili zato, ker niso imeli denarja za seme in umetna gnojila, nikče pa zaradi pomanjkanja delovne sile. Vsi pa od novega načina pridelovanja pričakujemo še nadaljnji dvig kmetijske proizvodnje in predvsem izboljšanje kvalitete naših proizvodov.«

»Boš s pogodbenim pridelovanjem krompirja nadaljeval?«

»Seveda! Spet bom zasadil 1 ha površine z industrijskim krompirjem iste sorte, poleg tega pa mislim, posaditi še nekaj zgodnjih sort. Prijavil sem se tudi za pridelovanje italijanskih sort pšenice na površini pol hektara. To bo najvišja stopnja sodelovanja. Zadruža mi bo nudila seme, umetna

To so tri krepke kmečke korenine iz hribovske vasice Gozd na Križki gori

gnjila, škropiljenje proti plevelu in žetev s kombajnom. Upam, da bom dosegel na hektar 40 do 60 centov pridelka.«

V Cerkjah je letos 25 kmetov pridelovalo krompir v sodelovanju z zadružo, največ zgodnjne sorte. Zdaj bodo na 12 do 14 hektarjih posajali pšenico. Kmetje, ki so se prijavili za kooperacijo z zadružo, imajo pri odkupu prednost. Tovariš Petrič meni, da se bo nov način pospeševanja kmetijske proizvodnje zlasti pri krompirju dobro obnesel. Prepričan, da je bodo tudi ostali zadružniški, ki zdaj še z nezaupanjem in strahom gledajo na sodelovanje, kmalu spoznali prednosti pogodbenega pridelovanja in se bodo priključili ostalim.

»Za sodelovanje z zadružo pravljamo tudi nasade jagod na površini 8 ha, poleg tega pa v hribovitih predelih Šenturške gore pravljamo plantaze višenj. Seveda, če nam bo uspel.«

Se marsikaj bi se lahko pomenili, vendar se je mlademu predsedniku cerkljanske zadruge mudilo na poite.

»Krompir moramo še zvonti domov, sonce pa se bo zdaj skrilo za gore.«

KAMEN spotike

ZA GNOJNICO
ALI ZA VODO OB DEŽU?

»Tole se mi pa ne zdi ravno najbolj kulturno,« je rekel Franc. Tudi meni ni bilo nič všeč. Kar poglejte sliko v Bašlju, lepem turističnem kraju pod Storžičem, so klanec v smeri proti Preddvoru malo popravili. Do tu je še vse v redu. Samo s tistim betoniranim jarkom ob cesti so ga polomili. Zdaj ne vem, ali je bil narejen za odtekanje gnojnice ali za odtekanje vode ob deževju. Gnojnice se iz hiše nad klancom lepo (no, ne bi ravno trdli, da je res lepo!) odteka vanj in daje kraju vse prej kot lepo podobo. Vsekakor bi bilo bolj pametno, če bi tisto gnojnicu speljali kam drugega.«

Predsednik kmetijske zadruge v Cerkjah orje krompir

△ Menim, da so se Radovljčani zarotili proti srečni številki 7. Kako tudi ne! Doselej so imeli 7 gostin, pa jim ni bilo po godu. Zato so si brž postavili še osmo na kopališču. — To sem namreč ugotovil, ko sem po Radovljici iskal mlečno restavracijo.

»Ne budi no smešen!« me je poučil možakar s precej rdečim nosom. »Kaj naj počneš z mlečno restavracijo, če imamo pa gostiln dovolj?« — Menim, da ne nisem edini, ki je v Radovljici povpraševal po mlečni restavraciji. Glavo stavim, da so še drugi, predvsem Radovljčani, ki bi radi dobili za male denarje dobro okreplilo.

△ Ker se nisem mogel odločiti za nobeno od osmih gostiln, sem jih mahrnil v Lesce. No, tamkaj sem se laže odločil, kajti Leščani imajo samo eno. Ker tistikrat še nisem zajtrkal, sem sedel v restavracijo pri kolodvoru in naročil kavo. Kar naglo sem bil postrežen, ko pa sem ugoril v kruh, sem ugotovil, da mu je že zdavnaj polne zvonilo. Hudo sem se zadržil, da me niso postregli s svežim kruhom, kajti ura je bila že pol osmih. Konč končev nisem bolan na želodcu, da bi moral otepati suh kruh! Pogolniti sem jezo in naročil svež kruh. Pa so mi povedali, da svežega kruha tako zgodaj nikoli nimajo. Tukajšnji pek namreč ne odpira trgovine pred osmo.«

△ Kakšna navada pa je spet to? Odpirati pekarno šele ob 8. uri zjutraj. Kaj takega res še nisem doživel. Odločil sem se, da poščem peka s tako nemavščim delovnim časom. Kar na slepo sem ga iskal, kajti nihče od Leščanov ni vedel povedati, katero hišno številko ima pekarna. Kar na

slepem sem brskal po Lescah. Končno sem našel prodajalno (hiša zares nima hišne številke). In pred njo vrsto ljudi. Nergal sem jaz, nergali so ljudje, pekarje pa le niso odprli prej kot ob osmih. No, zoper postrežbo res nimam pripomemb. Zelo hitro postrežo, na higieno se pa požvižgajo. Menim, da oseba, ki ima opraviti z denarjem, ne bi smela deliti kruha. Sicer je pa to zelo pogost pojav, tudi po drugih pekarneh! Ko sem jih hotel lepo in prijazno poučiti, da denar in kruh ne sodita skupaj, sem pa dobil takole pod nos:

»Ce ti ni všeč, pa operi kruh, preden ga začneš jesti!«

— Tako je dejal nekdo izmed čakajočih. Menda se strinjam s takšno prodajo! Kaj pa praviti turizem, pa ne vem...«

△ Ker sem zaradi pekarne, ki odpira šele ob osmih, zamučil vlak, ki pelje proti Jesenicam ob 7.45, sem poiskal še leščansko mesarjo. — V prodajalni se je gnetlo precej ljudi.

Delo pa ni šlo posebno hitro spod rok. Nič čudnega, ko pa je upravnik zaposlen s sekanjem mesa, tehtanjem, zavijanjem in sprejemanjem denarja. In še nekaj sem opazil, kar se mi ne zdi posebno pripravno. Zaloga mesa v mesnicu je namreč zelo pičla, zato mora prodajalec pogosto v skladišče po nove kose. Kaj si ne bi mogel priskrbeti, še preden začne s prodajo, ustrezni začok? To je posebno neprijetno ob sobotah, ko je naval v mesnicu še posebno živahan. Menda mi ne bodo zamerili, če dodam še skromen nasvet? Kaj ne bi bilo pametno pri sobotnih prodajah zaposliti v mesnicu

še nekoga iz pisarne. Ta bi lahko razbremenil mesarja, ki mu ne bi bilo treba zavijati mesa in pobirati denarja. Najbolj neprijetno pa je to, da se za pritožbo potrošnikov le malo meni. Kar hitro jo dobiš pod nos: »Ce ti ni všeč, pa pojdi drugam!« — Toda kam, ko pa v vseh Lescah ni konkurenč!

△ Kako pa je z leščanskimi trgovinami? Če sem prav štel, potlej so trt. Ugotovil sem tudi, da so vse pod isto upravo. Do sem je vse v redu, bržko pa primerjajočen teh treh trgovin, boš znabiti ugotovil, da prodajajo nekatera vrste blaga po različnih cenah. Čudno, dovolj čudno, da si pojava ne znam razložiti!

△ Ko sem zadnjič brkljal okrog Medneg, me je zaneslo tudi v Šentvid. Ker pa tod nimam kaj iskat, sem jo mahrnil proti Vodicam. Poštencem sem bil v stiski, kajti ob cestnih odcepilih ni nobenih kažipotov z označko krajev, kamor vodijo ceste. Pa boste morda rekli, kaj me spet to briga! Kaj me ne bo brigalo, ko pa sem se tako zgubil, da sem štiri ure tuhatal, čigav sem. Ce ne bi bilo dobrih ljudi, ki bi mi pokazali pot iz tistega labirinta, verjetno to pot ne bi brali bodic. Da sem Bodičar, sem seveda molčal.

△ O zaključku letosnje kopalne sezone v Kranju se mi je prav zdaj utrnila naslednja misel. Mestno kopališče v Kranju naj se za drugo sezono dobro pripravi, vsekakor pa naj v ležalne deske zabije žebanje, ki so to leto kar precej zlezli iz lesa. Navsezadnje pa le nismo faktirji, ki bi uživali na tistih žebanjih.

Vas pozdravlja Vaš BODIČAR!

Izdelovanje mlinskih kamnov v kranjski okolici

Oklica Kranja je med mlinarji širom Slovenije že dolgo znana po izdelovanju mlinskih kamnov odlične kvalitete. Dolga desetletja, da, celo stoletje izdira rod za rodom zemlji trd kamen, ga preoblikuje in pošilja daleč naokrog. Celo na Hrvatskem niso redkost mlinski kamni, izdelani na Polici pri Naklem ali v obsavskih vaseh južno od Kranja.

V knjigi »Zgodovina Nakelske fare« iz leta 1885 piše Vrhovnik, da... »so na več krajin lomili mlinske kamne, zdej jih jemljivo samo še iz kamenoloma pri Struževem.« Danes mlinskih kamnov tu več ne delajo, pač pa so ostanki in sledovi še dobro vidni. Napol izklesani kamni, poraščeni z mahom, ki se že držijo podlage, niso redkost. Domačini pravijo, da začetek dela sega vsaj v prvo polovico 18. stoletja.

Menda je Polica pri Naklem edini kraj v naši okolici, kjer danes mlinske kamne še izdelujejo in to celo v precejšnjem

Zelo stara je industrija mlinskih kamnov na Jamu in na Bregu. Konglomerat so sekali tik nad navpično steno desnega s to obrijo bavili že starejši rodoi.

V vseh omenjenih krajih so izdelovali ali še izdelujejo tako imenovane »bele kamne« iz svetlega konglomerata. Red-

že vsaj pred 100 leti, verjetno pa so se

zadnja stran

Stoletja so minila od izuma stekla do izdelave prvih naočnikov. Kakšne preglavice so imeli daljnovidni in kratkovidni ljudje pred izumom očal, vedo najbolje tisti, ki jih morajo nositi.

Kdo je izumil naočnike, ni znan. Znano je samo, da so proje prodajali v Italiji, način njihove izdelave pa so varovali kot največjo tajnost. Zdaj pa poglejmo, kako je bilo pred tem.

»Cim starejša sva, tem slabše vidiva,« sta tarna rimska pisateljica Ciceron in Svetonij. Naposled je vid obema tako oslabel, da nista mogla sama več brati in pisati in sta moralna najeti sužnje, da so jima brali in pisali.

Rimljani so znali izdelovati steklo, niso pa znali iz njega izdelovati raznih kozistnih predmetov: ogledal, okenskega stekla itd. Rimsko steklo je bilo kalno, polno mehurjev. In četudi bi tedaj kdo skušal napraviti naočnike, bi bili ti zelo slabí. Neron je bil kratkovid. Silno rad pa je gledal gladiatorske boje. Da bi

jih bolje videl, je uporabljal »naočnike«. V resnic si je pomagal z izbrusenim smaragdom. Smaragd je seveda zelo drag kamן in privoščil si ga je mogel samo cesar. Razen tega je malo verjetno, da bi smaragd kaj pride izboljšal vid, ker je zelenkaste barve.

V neki italijanski kroniki iz 13. stoletja je zapisano, da njen pisek ne more brati in pisati brez stekelci, ki jim pravijo naočniki in ki so jih šele nedavno izumili. Tudi pesnik Petrarca (1303 do 1374) se pritožuje, ker mora nositi očala. Prvi naočniki so imeli samo eno steklo. Ljudje so jih z roko držali pred očmi. Naposled se je nekdo domisli, da bi morali naočniki imeti dve stekelci, ker ima človek pač par oči. Nato so stekelci povezali s trakom, da si jih je človek nataknill na nos. Nekateri pa so stekelca pritrdrili na čepico, ki so jo morali med branjenjem zato zmeraj imeti na glavi.

Sedanjem podobna očala pa so začeli izdelovati šele v 16. stoletju. Toda ljudje niso tedaj hodili k zdravniku, da bi jima na predpis pravilno dioptrijo, marvej se kratko malo šli v trgovino in očala preizkusili. Konec 16. stoletja pa je znanstvenik Kepler odkril skrivnost vida in nato so počasi začeli razmisljati tudi o tem, da bi morali pravzaprav zdravnikovselovati, kakšna očala naj kdo nosi.

Izdelani kamni različnih velikosti čakajo kupcev. Teh pa ni težko dobiti.

pridno ukvarjal skozi vse življenje, pravi, da je že prestari za takšno delo in da je tudi materiala zmanjkal. Na zalogi ima še nekaj izdelanih kamnov, ki čakajo kupcev. Povedal mi je, da se je delo tu pričelo pred kakim 400 leti. Če pomislimo, da imamo prve mline okrog Krajanja že v 14. stoletju, se nam ta trditev ne more zdeti pretirana.

V Otočah delajo kamne na desnem avškem bregu južno od vasi. Konglomerat je tu zelo kompakten in droboznat. Najstarejši ljudje pomnijo, da so tu izdelovali kamne, danes pa ta obrt zelo nazaduje.

Nekdaj so izdelovali mlinske kamne tudi v Lahovčah blizu Vodic. Večina domačinov, ki so bili tam zaposleni, se je odselila. Po približnih cenitvah so delali

kejši v mlinih so »črni kamni«, ki jih v naši okolici ni.

Konglomeratom, iz katerih izdelujejo mlinske kamne, pravijo ljudje »slabora«. (S tem v zvezi so tudi razna krajevna imena, n. pr. Labora.) Sestavljen je iz debelejših in drobojnejših prodnikov, ki so trdno zlepjeni in pomešani z grobim peskom. Prevlačuje apnenec, manj je drugih kamenin. Za izdelavo mlinskih kamnov mora biti konglomerat primerno trden, važna pa je tudi debelina zrn v njem. Konglomerat z debelimi prodniki, ki je poleg tega navadno še slabše zlepjen, ni uporaben. Za kamne je potreben zelo kompakten droboznat konglomerat.

3-ler

Zanimivo za kadilce

Ch. B. Green je meril temperaturo v gorečih cigaretah, cigarah in pipah. Sest drobnih termoelementov je namestil v tobaku vzdolž cigarete. Cigareta je dogrevala in goreči konec je po vrsti prišel do vseh šestih termoelementov. Za vsakega je odčital maksimalno temperaturo in kot temperaturo gorenja je vzel povprečno vrednost maksimalne temperature, zmerjeno na vseh šestih mestih. Podobne meritve je izvedel tudi s cigaretami in pipami. Pri cigaretah je ugotovil temperaturo 610–740°C, pri cenenih cigarah 600–660°C, pri dražjih cigarah 580 do 610°C in pri aromatičnem tobaku za pipe 540–590°C. Rezultati so nekoliko odvisni od znakov preizkušenih cigaret, cigar in tobaka za pipe. Tobak cigaret in cigar preparirajo s kalijevim kloratom, da enakomerne goti, da tod izvira višja temperatura pri cigaretah in cigarah.

Prebivalstvo na Zemlji naglo narašča

Mehiki za 45,5%, v Braziliji za 41,5% itd. V istem obdobju so ugotovili v Kanadi 31%, v Egiptu 33,7% in na Japonskem 21,5% več ljudi. Tudi evropske države veliko na zaostajajo. Nizozemska je število prebivalstva povečala za 20,5%. Švica za 15% in Italija za 10,6%. Angleški ekonomisti trdijo, da narašča število prebivalstva na Zemlji dnevno za 70 tisoč ljudi. K splošnemu vzponu je pripomogla tudi povečana starostna doba ljudi. Poprečna starost ljudi v Evropi in Severni Ameriki je namreč že dosegla 65 do 66 let.

GOLIJAT MED PARADIŽNIKI
Priznaje, da je paradižnik na sliki pravčati Golijat v primerjavi z ostalimi tovrstnimi plodovi. Zrasel je na kmetiškem posestvu »Sorško polje« v Bitnjem pri Kranju. Plod je rožnate barve in tehta 1,20 kg. Posebnost te sorte paradižnikov je, da so zelo obilni in ne sprene barve niti tedaj, ko dozore.

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Kakšno strašno življenje so živel ti fantje! Bili so najslabše plačani ljudje na ladji; pripadali so vojni mornarici, uporabljali pa so jih za obrambo trgovskih ladij; bili so izpostavljeni večjim nevarnostim kot kdorkoli drugi, huje so garali in ob povratku v luko dobili veliko manj denarja. Ti mornarji kraljevske mornarice so čestokrat po izkrcanju lahko gledali svoje srečnejše tovariše iz trgovske mornarice, kako odhajajo na zlahka zaslužene krokarije, oni pa so, ker so bili brez beliča, morali ostati na ladji. To je bila hudičeva sramota.

Pluli smo in napočil je čas, ko smo se ločili od konvoja skupaj s še dvema drugima ladjama, ki sta bili prav tako namenjeni v Lizbono. Po enodnevni plovbi smo vrgli sidro v Tagusu, toda dva dni posadka ni mogla zapustiti ladje, ker nismo dobili prepustnic. S topničarji sem odšel na obalo. Pot nas je zanesla v nekakšen bar, ki je bil hkrati javna hiša in angleška kavarna. To je bil ostuden lokal.

Ko so bili mornarji že hudo nadelani, sem se izmučil iz njihove družbe, najel taksi in se odpeljal na naslov, ki so mi ga dali Nemci. To je bila rua São Mamede, ulica v delavski četrti. Potkal sem na vrata. Odprlo mi je portugalsko deklec. Skušal sem ji v angleščini, francoščini in nemščini pojasniti, da želim govoriti z gospodom de Fonsecem, a me ni razumela. Naposled je prišla na spregled njena mati, žena štiridesetih let, preprosto oblečena ženska, ki mi je z rokami pokazala, naj vstopim. Njen stanovanje je bilo prazno, nobenih preprog ni bilo; kuhihnska miza in dva pletena stola so bili edino pohištvo.

Napisal sem ime de Fonseca na košček papirja in ženski se je posrečilo povedati, da ta mož stane pri njej, da ga pa ni doma. S kretnjami me je vprašala, ali bi želel telefonično govoriti z njim? Yes! Oui! Ja! Kimal sem z glavo in ji tako kazal, da sem razumel. Ženska mi je spet s kretnjami razložila, naj grem z njenim hčerkom in ta me je odpeljala v kavarno, kjer sem poklical telefonsko številko, ki mi jo je bila dala. Nekdo se je oglasil na drugi strani žice in rekel sem v francoščini: »Rad bi govoril z gospodom de Fonsece.«

»Da, gospod, to sem jaz,« je odgovoril neznanec.

Nadaljeval sem razgovor v francoščini, ljudje v kavarni pa so me začudeno gledali.

»Samo eno vam imam povedati: Joli Albert.«

Zavladal je skrivosten molk. Zatem pa se je de Fonseca oglasil:

»Kako, gospod?«

»Joli Albert!« sem ponovil.

»Ne razumem,« je odvrnil glas.

»Dobro,« sem odvrnil. »Hitro boste zvedeli — najemite taksi, kjer koli že ste, in me pridite pogledat.«

Privolil je in tako sva se zmenila, da se čez eno uro dobiva v njegovi hiši.

Ostat sem v kavarni z malo Portugalko, ki kupil limonado, jaz pa sem popil čašo ali dve nekakšni alkoholni pičaci. Čez eno uro sem odšel na dogovorjeni sestanek. De Fonseca je prispeval nekaj trenutkov za meno. Spremljal ga je majhen, debelušasti moški, ki je bil, tako se je izkazalo, švicarski Nemec. De Fonseca je bil star okrog osemindvajset let, bil je vitek in lep na pogled, pravi romanski tip s temnimi očmi. Ko je vstopil, sem ga vprašal:

»Ste vi gospod de Fonseca?«

Od smaragda do sodobnih očal

Očala pritrjena na čepici — Prodaja očal
brez zdravnikovih navodil

Stoletja so minila od izuma stekla do izdelave prvih naočnikov. Kakšne preglavice so imeli daljnovidni in kratkovidni ljudje pred izumom očal, vedo najbolje tisti, ki jih morajo nositi.

Kdo je izumil naočnike, ni znan. Znano je samo, da so proje prodajali v Italiji, način njihove izdelave pa so varovali kot največjo tajnost. Zdaj pa poglejmo, kako je bilo pred tem.

»Cim starejša sva, tem slabše vidiva,« sta tarna rimska pisateljica Ciceron in Svetonij. Naposled je vid obema tako oslabel, da nista mogla sama več brati in pisati in sta moralna najeti sužnje, da so jima brali in pisali.

Rimljani so znali izdelovati steklo, niso pa znali iz njega izdelovati raznih kozistnih predmetov: ogledal, okenskega stekla itd. Rimsko steklo je bilo kalno, polno mehurjev. In četudi bi tedaj kdo skušal napraviti naočnike, bi bili ti zelo slabí. Neron je bil kratkovid. Silno rad pa je gledal gladiatorske boje. Da bi

jih bolje videl, je uporabljal »naočnike«. V resnic si je pomagal z izbrusenim smaragdom. Smaragd je seveda zelo drag kamן in privoščil si ga je mogel samo cesar. Razen tega je malo verjetno, da bi smaragd kaj pride izboljšal vid, ker je zelenkaste barve.

V neki italijanski kroniki iz 13. stoletja je zapisano, da njen pisek ne more brati in pisati brez stekelci, ki jim pravijo naočniki in ki so jih šele nedavno izumili. Tudi pesnik Petrarca (1303 do 1374) se pritožuje, ker mora nositi očala. Prvi naočniki so imeli samo eno steklo. Ljudje so jih z roko držali pred očmi. Naposled se je nekdo domisli, da bi morali naočniki imeti dve stekelci, ker ima človek pač par oči. Nato so stekelci povezali s trakom, da si jih je človek nataknill na nos. Nekateri pa so stekelca pritrdrili na čepico, ki so jo morali med branjenjem zato zmeraj imeti na glavi.

Sedanjem podobna očala pa so začeli izdelovati šele v 16. stoletju. Toda ljudje niso tedaj hodili k zdravniku, da bi jima na predpis pravilno dioptrijo, marvej se kratko malo šli v trgovino in očala preizkusili. Konec 16. stoletja pa je znanstvenik Kepler odkril skrivnost vida in nato so počasi začeli razmisljati tudi o tem, da bi morali pravzaprav zdravnikovselovati, kakšna očala naj kdo nosi.

Prebivalstvo na Zemlji naglo narašča

Stevilo prebivalcev na Zemlji je od leta 1937 do 1947 naraslo za 11 milijonov. V ZDA bodo imeli do leta 1970 okoli 200 milijonov prebivalcev. Sovjetska zveza pa do leta 1990 že 300 milijonov.

Na Kitajskem je bilo leta 1910 324 milijonov prebivalcev, leta 1940 pa že 450 milijonov.

V Latinski Ameriki, ki po statističnih podatkih, zbranih od Združenih narodov, izkazuje največji prirastek v številu prebivalstva, se je v letih 1937

do 1952 število prebivalcev povečalo za

33,5%, in sicer v Venezuela za 52%, v

3-ler

<p